

KAS YRA LUX APDOVANOJIMAS?

Tai - 2007 metais įsteigtas kasmetinis Europos Parlamento skiriamas kino apdovanojimas.

LUX kino apdovanojimas vykdo dvi užduotis: skatina diskusijas apie Europos problemas ir remia europinės kino produkcijos platinimą. Išties, platinimas, stabdomas kalbos barjerų, yra Europos kino „Achilo kulnas“. LUX apdovanojimas stengiasi peržengti tuos kalbos barjerus.

Finansuojamas subtitravimą ir platinimą, LUX apdovanojimas padėjo Europos filmams pasiekti platesnę auditoriją. LUX kino apdovanojimu Europos Parlamentas ne tik skatina kultūrinę įvairovę, bet ir padeda kurti ryšį tarp ES piliečių.

KAS YRA LUX KINO DIENOS?

Tai yra 3 geriausių LUX apdovanojimo filmų rodymas tuo pačiu metu rudenį 28 Europos valstybėse. Trys geriausi filmai LUX kino dienoms yra subtitruojami 24 oficialiomis ES kalbomis. Taip siekiama pasidalinti Europos kino įvairovę ir turtingumą su kuo daugiau europiečių ir skatinti diskusijas temomis, kurias iškelia šios juostos. Šios temos yra artimos mums visiems: filmai pasakoja mūsų istorijas, sukelia stiprias emocijas ir nagrinėja problemas, su kuriomis visi susiduriame.

KAIP YRA PASIRENKAMI FILMAI?

Filmai yra pasirenkami grupės kino industrijos profesionalų, kurie sudaro Atrankos Komisiją. Būtent ši Atrankos Komisija ir atranka tris geriausius LUX filmus.

Nugalėtoją išrenka ir apdovanoja Europos Parlamento nariai. Šiais metais apdovanojimas įvyks gruodžio 11 d.

KAS YRA PUBLIKOS PRIPAŽINIMAS?

Publikos Pripažinimas yra žiūrovų galimybė išrinkti mėgstamiausią LUX filmą ar temą. Paprasčiausiai apsilankyk mūsų tinklapyje luxprize.eu arba Facebook puslapyje ir išreikšk savo nuomonę. Publikos Pripažinimo rezultatai bus paskelbti tarptautinio kino festivalio Karlovy Vary metu 2014 metų birželį/liepą. Tai simbolinis šiuometinio LUX kino apdovanojimo uždarymas, pažymintis naujojo LUX apdovanojimo pradžią, nes šio festivalio metu atskleidžiamas naujas oficialus LUX filmų dešimtukas.

ŽIŪRĖK,
DISKUTUOK
IR BALSUOK

@luxprize
#luxprize

WWW.LUXPRIZE.EU

LUX KINO DIENOS

3 FILMAI | 24 KALBOS
28 EUROPOS ŠALYS
WWW.LUXPRIZE.EU

MIELE

Režisierius: Valeria Golino
Šalys: Italija, Prancūzija

Metai: 2013

Trukmė: 100 min.

Vaidina: Jasmine Trinca, Carlo Cecchi, Libero De Rienzo, Vinicio Marchioni, laia Forte

Prodiuseriai: Viola Prestieri, Riccardo Scamarcio, Anne-Dominique Toussaint, Raphael Berduo

Kūrėjai: Buena Onda, Les Films des Tournelles, Rai Cinema, Cité Films, Gianluca De Marchi - Strategie di Comunicazione, Maggiore Rent

Apdovanojimai / nominacijos: Kanų kino festivalis 2013, Un Certain Regard (Ypatingas žvilgsnis), Briuselio kino festivalis 2013, LUX kino apdovanojimo 2013 nominantas, Globi d'Oro 2013 - geriausias debiutinis filmas, geriausia aktorė (Jasmine Trinca)

Trumpas aprašymas

Irena gyvena uždarą gyvenimą. Jos slaptas darbas - parūpinti vaistų ir tokiu būdu padėti oriai numirti nepagydomai sergantiems žmonėms. Vieną dieną ji įteikia naujam „klientui“ mirtiną dozę ir tada sužino, kad jis yra visiškai sveikas. Irena nenori būti atsakinga už jo savižudybę. Nuo tos akimirkos tarp Irenos ir Grimaldžio užsimezga neįprasti ir įtempti santykiai, kurie pakeis Irenos gyvenimą visam laikui.

LŪŽĖS GYVENIMO RATAS

Režisierius: Felix van Groeningen

Šalys: Belgija

Metai: 2012

Trukmė: 110 min.

Vaidina: Veerle Baetens, Johan Heldenbergh, Nell Cattrysse, Geert van Rangelberg, Nils de Caster

Prodiuseris: Dirk Impens

Koproduiseriai: Frans Van Gestel, Arnold Heslenfeld, Laurette Schillings

Kūrėjai: Menuet Producties, Topkapi Films

Apdovanojimai / nominacijos: Berlynalė 2013, „Panoramos“ specialus publikos simpatijų prizas, CPH PIX 2013, LUX kino apdovanojimo 2013 nominantas, Tribekos kino festivalis 2013

Trumpas aprašymas

Filmas pasakoja Elizos ir Didjė meilės istoriją. Ji - tatuiruočių salono savininkė; jis groja grupėje bandža. Nepaisant didelių jų skirtumų, tai - meilė iš pirmo žvilgsnio. Jis kalba, ji klausosi. Jis yra tvirtas ateistas ir tuo pačiu metu - naivus romantikas. Ji išsitatuiravusi ant kaklo kryžių, tačiau kartu - tvirtai stovinti ant žemės. Gimus dukrelei Meibelei, jų laimei nieko netrūksta. Deja, būdama šešerių Meibelė rimtai suserga. Didjė ir Eliza labai skirtingai išgyvena nelaimę. Tačiau Meibelė nepalieka jiems jokio pasirinkimo. Didjė ir Eliza privalo kovoti dėl jos kartu.

THE SELFISH GIANT

Režisierius: Clio Barnard

Šalys: Jungtinė Karalystė

Metai: 2013

Trukmė: 93 min.

Vaidina: Sean Gilder, Siobhan Finneran, Lorraine Ashbourne, Steve Evets, Elliott Tittensor, Conner Chapman, Shaun Thomas

Prodiuseris: Tracy O'Riordan

Kūrėjai: Moonspun Films, BFI Film Fund, FilmFour

Apdovanojimai / nominacijos: Kanų kino festivalis 2013, Directors' Fortnight (programa „Dvi režisierių savaitės“), LUX kino apdovanojimo 2013 nominantas

Trumpas aprašymas

Šiuolaikinė pasakėčia apie keturiolikmetį Arborą ir jo geriausią draugą Sviftį. Pašalinti iš mokyklos, nerandantys vietos savo bendruomenėje, berniukai susipažįsta su vietiniu metalo laužo supirkėju Kitenu. Jie padeda jam rinkti metalo laužą, kraudami turtą į arklio traukiamą vežimą. Sviftis, kuris iš prigimties moka elgtis su arkliais, ir Arboras, apdovanotas verslumu ir iškalba, tampa gera komanda. Tačiau kai Arboras godumu ir išnaudojimu ima rungtyniauti su Kitenu, įtampa auga ir galiausiai įvyksta tragedija, kuri viską nesugrąžinamai pakeičia.

Nes kinas turi galią mus sujaudinti, o kultūra – apšviesti. Nes kinas ir kultūra yra idealios priemonės atrasti mūsų panašumus ir skirtumus. Nes esame susivieniję įvairovėje ir Europos Sąjungą yra mūsų bendra erdvė.

Valeria Golino **MIELE** (Honey), Felix van Groeningen **LŪŽĖS GYVENIMO RATAS (THE BROKEN CIRCLE BREAKDOWN)** ir Clio Barnard **THE SELFISH GIANT** yra antrųjų LUX kino dienų, kurias organizuoja Europos Parlamentas, programoje.

Šie trys neeiliniai filmai visi kartu atspindi turtingą, gilų ir gražų Europos kiną. Kiekvienas jų savaip kelia klausimus, susijusius su mūsų visuomene, - realistiškai ar išgalvotai, grubiai ar subtiliai.

Taigi nueik ir pamatyk filmus bei diskutuok tinklapyje luxprize.eu apie jų keliamas problemas: kitų skausmo sumažinimo (ne)teisėtumą, kai žmonės negali laisvai priimti lemtingų sprendimų (**MIELE**), apie jaunimą, paliktą likimo valiai visuomenės ir mokymo institucijų (**THE SELFISH GIANT**), arba apie sutuoktinių vertybių kitimą ištikus tragedijai (**LŪŽĖS GYVENIMO RATAS**).

28 EUROPOS ŠALYS

BELGIQUE / BELGIË
BRUXELLES / BRUSSEL

БЪЛГАРИЯ
СОФИЯ

ČESKÁ REPUBLIKA
BRNO

DANMARK
KØBENHAVN

DEUTSCHLAND
BERLIN, KÖLN, MÜNCHEN

EESTI
TALLINN

ÉIRE / IRELAND
CORCAIGH / CORK

ΕΛΛΑΔΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ESPAÑA
BARCELONA, GIJON,
LANZAROTE, SANTIAGO DE
COMPOSTELA, SEGOVIA,
SEVILLA

FRANCE
ANGOULÊME, MARSEILLE,
STRASBOURG

HRVATSKA
ZAGREB

ITALIA
ROMA, BOLOGNA

ΚΥΠΡΟΣ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

LATVIJA
RĪGA

LIETUVA
VILNIUS, KAUNAS, PANEVĖŽYS

LUXEMBOURG /
LUXEMBURG
LUXEMBOURG / LUXEMBURG

MAGYARORSZÁG
BUDAPEST

MALTA
VALLETTA

NEDERLAND
LEIDEN

ÖSTERREICH
WIEN

POLSKA
WARSAWA, WROCŁAW

PORTUGAL
LISBOA

ROMÂNIA
BUCUREȘTI

SLOVENIJA
LJUBLJANA

SLOVENSKO
BRATISLAVA

SUOMI / FINLAND
HELSINGFORS / HELSINKI

SVERIGE
STOCKHOLM

UNITED KINGDOM
LONDON, BELFAST, GLASGOW

ŽIŪRĖK,
DISKUTUOK
IR BALSUOK

@luxprize
#luxprize

WWW.LUXPRIZE.EU

AIŠKI TEMA

Valerios Golino filmo tema aiški – eutanazija, daugelyje ES šalių dažnai sukelianti prieštarų diskusijų. Kelios šalys, pavyzdžiui, Belgija, Nyderlandai ar Šveicarija, leidžia atlikti aktyvią eutanaziją esant tam tikroms aplinkybėms, tačiau dauguma šalių tvirtina, kad tai yra žmogžudystė, todėl turi būti griežtai baudžiama. Kai kurios šalys, pavyzdžiui, Norvegija, Suomija, Prancūzija ar Ispanija, daugiau ar mažiau aiškiai nurodo, kad jose leidžiama vykdyti pasyvią eutanaziją, t. y. kai nutraukiamas gydymas, jeigu baigtis yra neišvengiama ir pacientas pats to prašo. Tačiau kitos šalys (pavyzdžiui, Italija, Lenkija, Portugalija) tvirtai laikosi katalikiškų ar ortodoksiškų (Graikija) tradicijų ir tai griežtai draudžia. Italijoje, kur vyksta filmo *Miele* veiksmas, aktyvi eutanazija laikoma nusikaltimu, už kurį taikoma nuo penkerių iki šešiolikos metų laisvės atėmimo bausmė. Tačiau tai netrukdo apie tai aktyviai diskutuoti ir lengvai suprantame, kad Valerios Golino filmas ir jos išsakoma pozicija šias diskusijas dar labiau pakursto.

Šiame filme neapsiribojama tiesiog pozicijos už arba prieš eutanazijos legalizavimą išreiškimu. Filme *Miele* pasakojamas vienas nutikimas, kuris parodo, kokia didžiulė praraja plyti tarp pagrindinės veikėjos įsitikinimų ir realybės. Realybė yra daug sudėtingesnė ir daug prieštaringesnė, todėl greitai Mielės įsitikinimai apverčiami aukštytyn kojomis. Nors ponas Grimaldis yra gana pagyvenęs, jis netikėtai praneša, kad yra geros sveikatos, tačiau nori atimti sau gyvybę, nes prarado gyvenimo džiaugsmą. Tokie veiksmai prieštarauja Irenos (tikrasis Mielės vardas) taisyklėms, nes ji padeda tik tiems, kurių kančioms ar negaliai nėra jokių vaistų ar palengvinimo.

Nors mergina pažeidžia savos šalies įstatymus, ji laikosi savo susikurtų taisyklių, kurios yra

daugiau ar mažiau aiškios. Tačiau šiuo atveju ji susiduria su naujomis dilemomis. Ar galima pateisinti savižudybę vien dėl to, kad nebeliko gyvenimo malonumo, kaip tai aiškina Grimaldis? Ar teisėta padėti kitam įvykdyti tokį siekį? Ši moralinė dilema apipinama merginos svarstymais: bendraudama su Grimaldžiu mergina jo nusistatymą bando atremti visų asmenų, kuriems per pastaruosius trejus metus ji padėjo palikti šį pasaulį ir kurie giliai širdyje troško gyventi, tačiau neapjėgę pakelti kančių, kurias kasdien turėjo išverti, argumentais...

Taisyklės - ar nustatytos visuomenės, ar mūsų pačių susikurtos - yra svarbiausias filme keliamas klausimas. Kai Mielė suvokia, kad ji nenorėdama pažeidė įstatymą, kuris, jos akimis, yra esminis, ji neapjėgia laikytis paprastų taisyklių, kurias buvo nusistačiusi šios savo veiklos pradžioje (pavyzdžiui nevertoti pasakymų „iki pasimatymo“ arba „ar norėsite...“, nes jie turi nuorodą į galimą ateitį). Ji taip pat susiduria su savo veiklos bendrininko ir partnerio reakcija, kuris, Mielei paminėjus Grimaldžio atvejį, tiesiog atšaukia: „Jokių taisyklių nėra!“. Merginai tampa nepakeliamai tai, kad nėra jokių normų, jokių įstatymų tikraja to žodžio prasme.

Filme pagrindinės veikėjos abejonėmis keliamas normų taikymo klausimas vakarų visuomenėje, kur visi be išimties įstatymai yra priimami demokratiškai ir kur jokia aukštesnė instancija, jokios tradicijos, jokia institucija (moralinė, politinė ar kt.) nėra privaloma visiems be išimties asmenims. Tačiau dėl to, kad nėra visuotinai pripažįstamų normų, ginčas, kuris įsiplieskė tarp Irenos ir Grimaldžio, veda į tokį netikrumą ar nerimą, kuris daugeliui žmonių taptų nepakeliamas. Irena anaipol neketina leisti Grimaldžiui spręsti pačiam. Priešingai, ji mėgina jį įtikinti atsisakyti savo pražūtingo sprendimo. Ir nors ji jam duoda buteliuką barbituratų, jo žiauri savižudybė filmo pabaigoje taip pat rodo

merginos pralaimėjimą – ji nesugebėjo jo įtikinti ir įteigti jam savo vidinių įsitikinimų... Filme taip pat gana pesimistiškai brėžiama nuolatinės esminės prieštaros linija, skirianti ir atskirus asmenis, pavyzdžiui, Ireną ir Grimaldį, ir apskritai šeimas, pavyzdžiui, sergančio brolio ir viduje jo pasirinkimui prieštaraujančios sesers šeima, taip pat skirianti pačius ES piliečius, nes dvi kaimynės šalys, pavyzdžiui, Šveicarija ir Italija (būtent jos minimos filme), vykdo visiškai skirtingą politiką eutanazijos klausimu.

AR TAI YRA EGZISTENCINIS KLAUSIMAS?

Be klausimo, ar įteisinti eutanaziją priėjusiems gyvenimo pabaigą arba labai kenčiantiems žmonėms, Grimaldžio noras baigti gyvenimą Irenai netiesiogiai kelia egzistencinius klausimus, susijusius ne tik su inžinieriaus ar jos, bet ir visos žmonijos egzistencija. Vyras savęs klausia, kodėl jis turi gyventi, jeigu nieko nebepasiekia, viskas nebemiela...

Neatrodė, kad Irena galėtų atremti tikrus šios dilemos argumentus, o ir jos pačios egzistencijoje atsiranda tuštuma, nes ji neranda teigiamų priežasčių gyventi. Jos šeimą tesudaro tėvas, kuriam ji, beje, neprasitaria apie savo neteisėtą veiklą, užimančią visą jos laiką, dėl kurios nelieka vietos jokiam rimtam darbui, į kurį ji galėtų pasinerti. Nors Irena klusniai paiso asmeninės etikos taisyklių, būtų klaidinga manyti, kad finansinis pelnas čia neatlieka jokio vaidmens, ypač atsižvelgiant į tai, kad, kaip ir kitose Pietų Europos šalyse, jaunimo nedarbas yra didelis². O kai Grimaldis pasiteirauja, ar ji neturinti „jokių planų, jokių ambicijų“, ji tekalba apie savo dabartinę „veiklą“ ir nepuoseleja jokių karjeros perspektyvų.

TRUMPAS APRAŠYMAS

Jauna italė, vardu Mielė, išvyksta į Meksiką, kad nusipirktų vaisto „Lamputal“, kuris įprastai naudojamas sergantiems šunims užmigdyti... Tačiau jai grįžus į Italiją suprantame, kad Mielė šį vaistą naudoja nelegaliai: ji veža jį sunkiai sergantiems ligoniams, kurie savo noru pasirinko mirti ir nori tai padaryti kiek įmanoma oriau.

Ši jauna moteris gyvena dvigubą gyvenimą, apie kurį jos artimieji nieko nenutuokia. Vieną dieną ponas Grimaldis, inžinierius iš Romos, kreipiasi į ją dėl paslaugos. Jo paaiškinimas Miele¹ pasivadinusią merginą nustebina ir priverčia suabejoti savo įsitikinimais.

Be to, mergina susitikinėja su dviem vyrais, tačiau šiuose santykiuose mažai aistros, daug juodo ar balto melo, tokie santykiai galiausiai netenkina nė vienos pusės. Panašu, kad nė su vienu šių vyrų ji nesukurs šeimos ir nesusilauks kūdikio: rodomi laimingos šeimos vaizdai, tačiau tai tėra Irenos vaikystės prisiminimai, kuriuose ji apgaubta tėvo ir dar gyvos motinos dėmesiu vienerių žiemos atostogų metu. Taip pat pastebime, kad Irena nepriklauso jokiai grupei, kuri galėtų jai suteikti kokią nors paramą.

Žvelgiant kinematografiškai veikėjų vienišumas pabrėžiamas pasitelkiant ekranus, stiklus, langus, nes jie sukuria kliūtis ir atstumą. Siekiant to paties įspūdžio iš skaitmeninio ausinuko sklindanti muzika atskiria gatve einančią merginą nuo abejingų praeivių.

Ši aiškiai išreiškiama vienatvė, be abejonės, gali būti laikoma vienu iš individualizmo požymių, būdingų vakarų kultūroms, kuriose sumažėjęs didžiųjų politinių, religinių ideologijų vaidmuo ir sumažėjusi didžiųjų socialinių institucijų, pavyzdžiui, šeimos, profesinių sąjungų ar mokyklos, įtaka³. Tačiau iš to kylanti subjektyvi didelė laisvė kelia naujų problemų – kaip suteikti prasmę žmogaus egzistencijai, kaip ją atrasti, ypač krizės akimirkomis, kaip nutiko Grimaldžiui priėmus savąjį sprendimą.

Nors ir netiesiogiai, tačiau vienintelis pomėgis, kuris prablaško Ireną, yra aktyvi sportinė veikla – ji važinėja dviračiu, plaukioja jūroje. Plaukiodama apsitempusi kombinezonu, pasinėrusi į vienumą ir ledinį vandenį mergina bando rasti psichologinę pusiausvyrą; taip išsikraudama ji įveikia nerimą (jis nėra aiškiai įvardytas, bet jaučiamas per eutanazijos scenas). Šiose scenose perteikiama individualaus sporto be jokio ryšio su aplinkiniais idėja.

Paradoksalu, tačiau būtent su Grimaldžiu ji bando sukurti tikrą žmogišką ryšį, paremtą pasitikėjimu ir laisve būti savimi, ypač po neįgalaus jaunuolio mirties, kuri merginą labai sukrėtė. Mielė jam patikėjo visas savo dvejones, o galiausiai pravirko jo glėbyje. Inžinieriaus savižudybė, kuriai užkirsti kelio ji nepajėgė, pažadino joje egzistencinį nerimą. Šio nerimo apimta ji ras paskutinį atsakymą, kone magišką, pasiekusį ją Suleimanijos mečetėje Stambule. Vėjas, apie kurį kalbėjo Grimaldis, blaško popieriaus lapą, o šio vizualaus sprendimo prasmę, be abejo, palikta interpretuoti patiems žiūrovams, tačiau jame galima įžvelgti vilties ženklą šiame nuvylysiame pasaulyje.

Michel Condé
„Les Grignoux“ (Lježas, Belgija)
<http://www.grignoux.be>

¹ Italų k. šis vardas reiškia medų.
² 2011 m. jaunimo iki 25 metų nedarbas Italijoje ir Portugalijoje viršijo 40 proc., o Ispanijoje, Graikijoje ir Kroatijoje – 50 proc.
³ François Dubet, „Institucijų nuosmukis“ (pranc. Le Déclin de l'institution), Paryžius, leidykla „Seuil“, 2002 m.

KELIOS TEMOS DISKUSIJOMS

- Mielė / Irena: merginos pasaulis iš pirmo žvilgsnio atrodo suskaidytas. Tačiau šie du iš esmės atskiri pasauliai pamažu pradeda skverbtis vienas į kitą. Kokie gali būti šios vis didėjančios skvarbos padariniai?
- Filme Miele svarbi muzika: ji girdima visose savižudybių, kurias įvykdyti padėjo mergina, scenose. Tačiau, be abejo, ji naudojama ir kitoms reikmėms. Kokią reikšmę muzikai teikia filmo veikėjai? Kodėl atrodo būtina, kad muzika lydėtų mirštančiuosius?

